

Pasar-journaliste Kelly Mortelmans en fotograaf Roel Willems gingen samen met Senne (15), Tibe (12) en Pippa Lotta (8) *back in time* en logeerden in Otje, een unieke retrocaravan uit 1964.

MANTINGE

Op-en-top Hollands en oergezellig Logeren in een retrocaravan

In Drenthe kan je heerlijk kamperen. En niet alleen in een tentje bij hoogzomer. In het najaar geniet je volop van prachtig verkleurende bossen, mystieke hunebedden en lange wandel- en fietspaden. Pasar-journaliste Kelly Mortelmans en fotograaf Roel Willems verruilden hun camper voor een nostalgisch caravannetje en genoten van het weldadige buitenleven.

Tekst Kelly Mortelmans - Foto's Roel Willems

Het heeft stevig geregend de voorbije dagen en natuurkampeerterrein De Voscheugte in Mantinge ligt er drassig bij. Gelukkig zijn we voorzien op slecht weer en hebben we onze laarzen mee. Een waterig zonnetje breekt door en in het midden van de grote weide prijkt Otje. We worden instant verliefd op onze Otten Kruiser-caravan uit '64. De schattige raampjes, het hefdakje en de gehaakte gordijntjes: het ziet er op-en-top Hollands en oergezellig uit. De kinderen willen om ter eerst naar binnen en we moeten hun enthousiasme wat intomen. Otje is een oud dametje en moet met de nodige omzichtigheid behandeld worden, dus geen geduw en getrek. Het authentieke houten interieur oogst heel wat ooooh's

en aaah's. 'Het is net een groot poppenhuis', roept Pippa Lotta. Ze staat al druk aan het aanrecht te 'koken'. 'Hoe moet je hier in 's hemelsnaam met z'n vijven in slapen?' vraagt Senne zich af. De jongens waren zo onder de indruk van het caravannetje dat ze het tentje er vlak naast nog niet hebben gespot. De tafel met zitbankjes laat zich

ombouwen tot een tweepersoonsbed en de smalle zitbank aan de andere kant van de deur wordt een eenpersoonsbed. Met z'n vijven hierin slapen zou inderdaad heel krap zijn. Zitten kan echter prima. Maar het is droog en er valt nog heel wat te ontdekken, we hebben geen reden om binnen te blijven. Los van onze vrienden die met de camper zijn meegekomen, is het kampeerterrein verlaten. Wat een rust! Terwijl wij onder de luifel - lekker warm ingeduffeld - genieten van een aperitiefje kunnen de kinderen alle overvloedige energie buiten meer dan kwijt. Ze zoeken takken, maken kruidensoep en voetballen dat het een lieve lust is.

Ze mopperen een beetje wanneer we besluiten te gaan wandelen, het is hier veel te leuk! Hoe mooi het uitzicht op het kampeerterrein ook is, we hebben onderweg al een stukje mogen ►

In een grote weide prijkt een Otten Kruiser-caravan uit 1964, compleet met gehaakte gordijntjes.

Kelly Mortelmans
journalist en
ervaren kampeerder

Vindt buiten aperitieven het
allerleukst - zelfs in de herfst. Koud?
Niets wat een dekentje niet
kan oplossen!

Grote zwermen trekvogels vliegen voorbij en vestigen onze aandacht op de wolken.

proeven van de uitgestrekte Drentse natuur. Daar willen we meer van zien.

Hollen op de heide

Het is maar een klein stukje lopen tot het Mantingerzand, het heidegebied aan de overkant van de straat. Omdat het gebied wat hoger ligt, werd het nooit ontgonnen, een dik zandpakket maakte dat onrendabel. Op kaarten uit begin 17de eeuw is het gebied al duidelijk te onderscheiden en eigenlijk is het sindsdien nauwelijks veranderd. We volgen het rode wandelpad, een route van 3,5 kilometer. Een korte wandeling, maar met zandbergen om af te springen, bomen om in te klimmen en tal van boomstammetjes als loopbruggen gaat het toch niet zo snel. Dat vinden we helemaal niet erg, want intussen genieten we van de pracht van dit stukje natuurgebied. Waar je ook kijkt, er is altijd wel iets moois te zien: struik-, dop- en kraaiheide, verschillende grassoorten zoals het pijpenstrootje en nu in de herfst ook allerlei mossen zoals het grijzige rendiermos en bekersmos. We verwachten ook heel wat paddenstoelen, maar blijkbaar zijn er dit jaar maar weinig: we zien welgeteld één exemplaar.

Grote zwermen trekvogels zoals de rietgans vliegen voorbij en vestigen onze aandacht op de bewolkte lucht. Af en toe piept de zon tussen de wolken door en verwarmt ons gezicht. Te veel naar boven staren tijdens het lopen is echter geen goed idee, want hoewel we nog geen koeien gezien hebben, liggen er her en der wel grote koeienvlaaien. Naast de mooie heide en bijzondere jeneverbesstruwelen spotten we ook wat bijzondere bomen. We lopen langs een mooie eik met stevige takken vanaf de grond, waarop in een wip vijf enthousiaste kinderen zitten. In een bos

Jeneverbes met uitsterven bedreigd

Het Mantingerveld is een groot natuurgebied bestaande uit bos-, heide- en veengebiedjes die in 1992 terug bij elkaar werden gevoegd door Natuurmonumenten. Het is vandaag een reservaat voor de jeneverbesstruik. Dat kwam zo:

- 1 Het Mantingerzand is een prachtig heidegebied.
- 2 Otje is vanbinnen oergezellig, en je kan er ook echt in koken.
- 3 Op de heide houden bomen hun lagere takken.
- 4 Het dorpje Oud-Aalden bestaat volledig uit Saksische boerderijen.

Tot 1920 was het gebied door begrazing kaal en dor. Toen de schaapskudden verdwenen, grepen de jeneverbessen hun kans om massaal te ontkiemen.

Door de jaren heen werden de struiken geteisterd door branden en ziekten en vaak werden ze uitgestoken om verder te leven als tuinheester.

De jeneverbes kreeg het alsmoer moeilijker en in 2004 werd voorspeld dat ze binnen 10 jaar zou uitsterven. Vandaag is de soort wettelijk beschermd en het Jeneverbesgilde zet zich in voor het behoud van de jeneverbes.

De bessen bevatten geurige, **scherp smakende stoffen** en worden gebruikt als kruid in bijvoorbeeld zuurkool en voor het aromatiseren van jenever en gin. Stop een bes in je mond, eventjes kauwen en de smaak is overduidelijk. Uitspuwen is toegestaan!

jeneverbesgilde.nl

groeien de bomen hoger op, door de schaduw verliezen ze de lagere takken en krijgen zo een rechte stam, op de heide is dat niet het geval. De volgende bijzondere boom die we tegenkomen is de Oude Den. De boom is een fenomeen in de buurt en werd 100 jaar geleden ook al 'de Oude Den' genoemd. De boom groeide op uit zaad - de zaden worden door de wind verspreid - en wordt daarom een vliegden genoemd. Er steekt wat wind op en de hemel trekt dicht, langzaam begint het te druppelen. Warme truien hebben we wel aan, maar onze regenjassen lieten we in de caravan, we zetten er dus stevig de pas in. Het pad buigt linksaf en we passeren een wildrooster,

direct na de doorgang ligt links een mooi vennetje. Heb je wat geduld, dan kan je in dit rustgevende uitzicht vast waterjuffers, libellen en kikkers ontdekken. Op het einde van de wandeling spotten we rechts een weide met koeien: die zorgden voor die vele koeienvlaaien op het pad.

Gelukkig is het niet ver naar de camping waar we schuilen voor de bui. Wanneer het opklaart beginnen we aan het aperitief en genieten we van toastjes met herfstpatés, vijgen en gedroogde hertenham: mmm!

Otje is dan wel klein en knus, ze heeft alles wat we nodig hebben. Het kleine fornuis en wasbakje functioneren echt,

lezen we in de handleiding die voor ons klaarligt. Even het gaskraantje opendraaien of met het handpompje water oppompen en je kan echt koken. Door het slechte weer hebben we daar geen zin in, maar dat is op de Voscheheugte geen probleem. Chantal, de eigenares van de camping, verzorgt een tafeltje voor ons in het gezellige eethuisje, haar man Ruben kookt. We gaan voor het driegangenverrassingsmenu en nestelen ons met een glaasje bij het haardvuur. Dit is pure *glamping!*

Schuilen in een snoezig dorpje

De nacht is heerlijk rustig, al is het bed in Otje niet echt ruim te noemen voor iemand

van bijna twee meter. 's Ochtends strekken we onze benen door naar het sanitaire gebouw te stappen. Buiten is het koud en vochtig, daarom zijn we extra blij met het super-de-luxe warme sanitair. Na een warme douche komt een waterig zonnetje tevoorschijn en genieten we buiten met de hele bende van een stevig ontbijt met spek en ei. Jassen, sjaals en handschoenen worden bovengehaald en warm ingepakt springen we op onze fietsen. Sowieso is Nederland het fietsland bij uitstek, maar hier in Drenthe krijgt fietsen toch nog een extra dimensie. Het fietspad buigt al snel van de weg af en loopt kilometers lang door een prachtig verkleurend bos. Alle tinten ►

In het donkere bos communiceren wel honderden lichtjes met elkaar: een betoverend tafereel.

geel, oranje, oker en rood passeren de revue. Als je goed kijkt, zie je hier en daar een eekhoorn wegschieten. Na een tiental kilometer komen we aan in het snoezige dorpje Oud-Aalden, dit oude esdorp bestaat volledig uit Saksische boerderijen en is terecht aangewezen als beschermd dorpsgezicht. Het begint net weer te druppelen en we duiken binnen bij 't Hoes van Hol-An. In de mooi gerestaureerde Oud-Saksische boerderij uit 1668 schuilt nu een idyllisch pannenkoekenhuis en de geur doet ons watertanden. Pannenkoeken waren vroeger traditioneel Drents voedsel, boeren en knechten aten ze als tweede ontbijt op het land, stevige werkkost op de doordeweekse dagen. Pas veel later werd het een lekkernij voor feestjes en zondagen. Op de uitgebreide menukaart staan niet enkel de typische hartige en zoete pannenkoeken maar nog een heleboel andere streekspecialiteiten. We kunnen niet goed kiezen en besluiten te starten met een Drents plankje: een aperitiefplank met schenk (gedroogde achterham), nagelhout (gedroogde, gekruide runderlende), boerenmetworst, biologische oude kaas en geroosterd brood. Terwijl wij onze duimen

en vingers aflikken, trotseren de kinderen de miezerige regen en leven zich uit in de tuin. Daarna doen we ons te goed aan een grote, smakelijke pannenkoek. Jammer genoeg blijft het maar regenen, dus haasten we ons terug naar de camping. Het bos zorgt gelukkig voor de nodige beschutting tegen de dikke druppels.

Flonkeringen volgen in het bos

Onze dag zit er nog niet op, want Staatsbosbeheer zorgde voor een lichtpuntje op donkere herfst- en winteravonden. Letterlijk, want in het bos bij Buitencentrum Boomkroonpad in Drouwen maak je een wandeling door flonkerende lichtjes te volgen: de Pixies. Als bezoeker krijg je ook zelf een 'Pixi' mee in een lantaarn, en die zorgt voor reacties bij de Pixies in het bos. De lichtjes werden gecreëerd door het kunstenaarscollectief WERC, en zij baseerden zich op complexe patronen uit de natuur, zoals zwermen vogels en scholen vissen. In het duister van de Drentse bossen maken de Pixies contact met hun soortgenoten en met de toeschouwer, elke Pixi heeft namelijk een pulserend lampje waarmee hij kan communiceren.

De Pixies slapen overdag en ontwaken zodra een bezoeker een Pixi mee het bos in neemt.

Kunst *meets* technologie en dat perfect geïntegreerd in de natuur, een bijzondere combinatie. In het mooie bezoekerscentrum

krijgen we eerst wat uitleg over het pad en we bekijken ook een kort filmpje over de werking van de Pixies. Daarna krijgen we onze eigen Pixi toevertrouwd: een houten lantaarn met daarin een klein lichtje. Zaklampen of andere verlichting zijn niet toegelaten, ze zorgen er immers voor dat je ogen zich niet aanpassen aan het donker. We gaan aarzelend op pad, het is de bedoeling om stil te zijn en te wachten tot de andere Pixies beginnen te communiceren zodat we het juiste pad in het bos zien verschijnen. Als er geen lichtje brandt, gaan we te snel en moeten we gewoon even wachten. Het is een spannende zoektocht waarbij de kinderen om ter eerst het volgende lichtje tussen de bomen zoeken. Een bos waar je anders misschien ongemakkelijk zou worden in het stikdonker wordt opeens een magische plek door het bijzondere lichtspel. We beklimmen een trap en volgen het pad tussen de ruïnen van de bomen. Dit stuk is aangelegd en wandelt vlot, de bomen ruisen en wiegen in de wind en de stilte voelt heel bijzonder. We dalen af en zoeken verder, het lijkt alsof we kriskras door

het bos dwalen, enkel rekening houdend met de Pixies die ons gidsen. Het is soms oppassen geblazen, want we lopen niet meer op een pad maar tussen de bomen door. Zo in het donker is het niet makkelijk om boomwortels en kuilen te ontwaren. Bijna aan het einde van de wandeling komen we aan een stukje bos waar wel honderden lichtjes met elkaar praten, een betoverend tafereel.

In het spoor van de hunebedbouwers

Naast pannenkoeken, Pixies en natuurpracht heeft Drenthe nog meer voor ons in petto. Het is namelijk ook de provincie met de oudste monumenten van Nederland: hunebedden. In heel Nederland zijn er nog 54 van deze grafkamers, 52 ervan liggen in Drenthe, allemaal binnen een straal van 30 kilometer. Ze zijn gebouwd door het Trechterbekervolk, van zwerfkeien die in de IJstijd naar Drenthe zijn meegevoerd. Zulke grote stenen? Dat kan haast niet door mensen zijn gebouwd! Vroeger dacht men dan ook dat hunebedden door reuzen of

1 Een donker bos waar je anders misschien bang zou zijn, wordt met de lichtgevende Pixies een wonderlijke plek.
2 In het Oertijdpark zien we hoe de boerderijen in Drenthe er vroeger uitzagen.
3 Een van de 'bewoners' van het Oertijdpark stookt een vuurtje.

Stoofpotje op het kampvuur

Om een stoofpotje te maken boven het kampvuur heb je een driepoot nodig: een uitschuifbare driepikkel waaraan je de heksenketel kan ophangen.

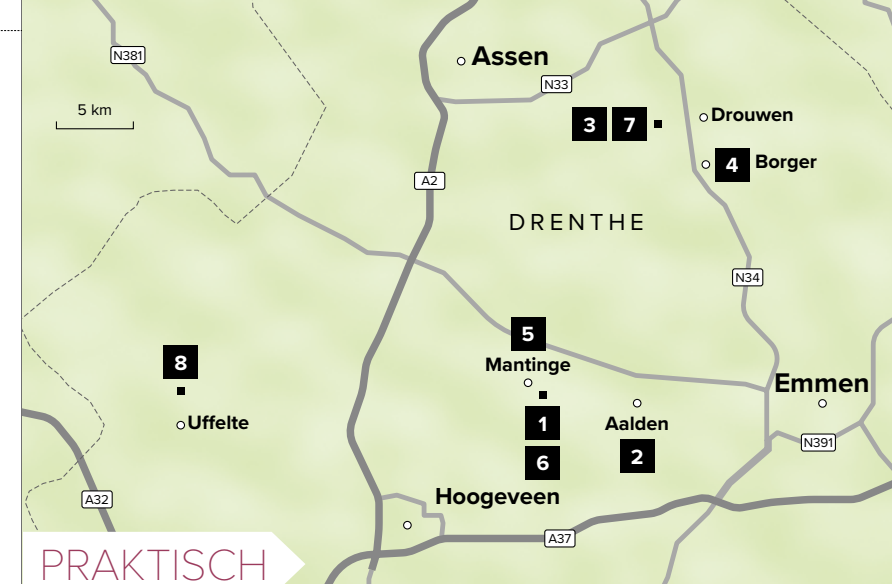
Heksenketel? Een grote, vaak geëmailleerde ketel met deksel. Voor een grotere groep is een inhoud van tien liter aan te raden. Hittebestendige handschoenen zijn geen overbodige luxe.

Ingrediënten (voor 8/10 personen)

- + 1 chorizoworst
- + 2 uien
- + 1,5 kg kippenreepjes
- + 8 wortels, 1 venkel, 6 raapjes, 2 pastinaken, halve butternutpompoe
- + 2 kg aardappelen, in kleine stukjes
- + 800 ml gevogeltefond
- + 2 steranijsen
- + 1 blik linzen
- + lente-uitjes
- + peterselie, peper en zout, ras-el-hanout (Marokkaanse kruidenmengeling)

Zo gemaakt

Stoof de chorizo aan samen met de uien. Kruid en bak daarbij de kippenreepjes. Voeg niet alles in 1 keer toe, dan wordt het moeilijk roeren boven het warme vuur. Voeg de groenten toe en laat stoven. De aardappelen mogen samen met de gevogeltefond in de ketel. Kruid goed af en vergeet de steranijs niet. Laat pruttelen tot alles beetbaar is. Voeg de afgegoten linzen toe en laat ze mee opwarmen. Werk af met knapperige lente-uitjes en wat gesnipperde peterselie.

PRAKTISCH

Journaliste Kelly Mortelmans kampeerde in

DRENTHE

In Drenthe vind je nog échte stilte en kostbare natuur. Uitzichten die je bijblijven, ruimte voor stevige wandelingen en leuke uitstapjes met de kinderen, het is een kampeerbepanning met voor elk wat wils.

ETEN EN DRINKEN

1 Voscheheugte
 Mantingerdijk 8,
 Mantinge - www.voscheheugte.nl

Vroeger was het een kippenhok, nu een charmant eethuisje. Het is niet alleen 's avonds open, je kan er ook terecht voor ontbijt, lunch of een borrel bij de haard. Favoriet op de kleine kaart is het verrassingsdiner en de speciale biertjes en whisky.

2 't Hoes van Hol-An
 Oud Aalden 11,
 Aalden - www.pannenkoekboerderij.nl

Mooi dat d'r bint! Oftewel 'fijn dat je er bent': bij 't Hoes van Hol-An ben je meer dan welkom om te genieten van het mooie decor en natuurlijk van al dat lekkers op de kaart.

DOEN

3 Buitencentrum Boomkroonpad
 Steenhopenweg 4,
 Drouwen - www.staatsbosbeheer.nl

Bekijk het bos eens vanuit een ander perspectief: het Boomkroonpad leidt je hoog langs de toppen

van de bomen. Wil je de Pixi-wandeling ontdekken? Reserveer dan tijdig je plekje, je kan hiervoor slechts twee avonden per week terecht in het buitencentrum, omdat de rust voor planten en dieren in het bos bewaard moet blijven. Erbij zijn in 2018? Kijk op www.staatsbosbeheer.nl/pixi voor de juiste data.

4 Hunebedcentrum
 Hunebedstraat
 27, Borger - www.hunebedcentrum.eu

Bezoek het grootste hunebed van Nederland, het Oertijdpark en de expeditiepoort van het Hondsrug Geopark. Je maakt een reis door honderdvijftigduizend jaar geschiedenis.

KAMPEREN

Met een natuurkampeerkaart logeer je op kampeerterrinen midden in de natuur. De campings zijn kleinschalig, eenvoudig, kindvriendelijk en met respect voor rust. Meer info op natuurkampeerterrinen.nl

5 Tralaluna
 De Palts 5, Mantinge - www.tralaluna.nl

Kamperen zonder je eigen kampeerinstallatie? Dat kan. Huur een retro kampeerbusje of caravan bij Tralaluna met alles erop en eraan. Je kan ze huren om er zelf mee op pad te gaan of ze laten plaatsen op een kampeerterrin. Geen enkel van de caravans en busjes is hetzelfde, maar allemaal zijn ze netjes gerestaureerd en compleet ingericht. Je moet dus alleen wat persoonlijke spulletjes meenemen.

6 Voscheheugte
 Mantingerdijk 8,
 Mantinge - www.voscheheugte.nl

Ruim kampeerterrin met uitzicht op het Mantingerveld. Gratis fietsen, schommels en speelveld. Kampvuur is in overleg toegestaan. Verwarmde Gastenheugte met boeken en spelletjes en luxueus sanitair. Je kan ook logeren in een van de drie charmante trekkershutten. Het hele jaar open.

7 Borger

Steenhopenweg 5,
 Drouwen - www.logerenbijdeboswachter.nl

Borger ligt ver weg van de bewoonde wereld en je hoort er niets dan bosgeluiden. Het open veld met douglassparren doet aan Canada denken. Je kan mee op paddenstoel-, paarden- of natuurexcursies en je logeert niet ver van het Buitencentrum Boomkroonpad en het Hunebedcentrum. Open van 01.01 tot 01.11.

8 De Groene Hen
 Weg achter de es 11,
 Uffelte - www.degroenehen.nl

Knus terrein als onderdeel van een grotere natuurcamping. Centraal gelegen is een overdekte vuurplaats met een kachelte. Je kan hier eindelijk fietsen en wandelen. Open van 01.01 tot 31.12, tussen 01.11 en 23.03 winterkamperen zonder douche.

“ Een kei van twintigduizend kilo op zijn plek krijgen? Dat moet een helse klus zijn geweest.

'huynen' waren gemaakt. In Borger bij het Hunebedcentrum lopen we tegen het grootste hunebed van Nederland aan: het is wel 23 meter lang en natuurlijk weer perfect klimmateriaal. In het naastgelegen museum leren we hoe de hunebedbouwers te werk gingen: de enorme keien werden op hun plek gezet door boomstammen neer te leggen en de keien daar overheen te rollen. Maar ook op die manier moet het nog een helse klus zijn geweest om een kei van twintigduizend kilo op zijn plek te krijgen. Het Hunebedcentrum maakt deel uit van De Hondsrug Unesco Global Geopark en binnen in de expeditiepoorten IJstijden en

Prehistorie maken we een reis door de tijd. We ontdekken wat zo'n ijstijd nu precies is en ontmoeten zelfs een grote harige mammoet. Buiten in het Oertijdpark maken we een toertje door honderdvijftigduizend jaar Drenthe en we ontmoeten de bewoners in de nagebouwde boerderijen. Een vuurtje maken zoals in de prehistorie? Dat kunnen wij ook! Terug op de camping lenen we een grote vuurschaal en op veilige afstand van Otje gaan we aan de slag. Met drie grote balken maken we een pikkel waarrond we een zeil kunnen spannen mocht het weer beginnen te druppelen. Droge takjes zijn nu op de camping niet te vinden, maar we

1 Waarom kijken naar een hunebed als je er ook kan opklimmen?
2 Ons retro-caravanetje: klein maar knus.
3 De vuurschaal op de camping is perfect om te koken én om er onze handen aan te verwarmen.
4 IJshoortjes met chocola, fruit en marshmallows: boven het vuur smelt de inhoud en het koekje wordt krokant.

hebben genoeg aanmaakmateriaal voorzien. De kinderen vullen ondertussen ijshoortjes met zoetheid: chocola, marshmallows, koekjes en stukjes fruit. Een stukje aluminiumfolie eromheen en ze kunnen op het vuur, de inhoud smelt en het koekje wordt heel krokant. Mmmm, dat is smullen! Ondertussen bakken we brood in de *Dutch oven* en treffen we de voorbereidingen voor een herfststooftpotje (recept op blz. 38). Rond het vuur genieten we van de warmte, het lekkere eten en de gezelligheid. Kamperen in de herfst is kamperen op z'n best. ■